

> Retouradres

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie
6530085

Datum 17 juli 2025
Betreft Voortgang Landelijke Agenda Crisisbeheersing

Met de introductie van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029 (hierna: Agenda)¹ hebben het Rijk, de veiligheidsregio's en de openbare lichamen in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) in 2024 een belangrijke stap gezet in het gezamenlijk versterken van de landelijke en bovenregionale crisisbeheersing. De Agenda is een uitwerking van de Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg² en de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden³. Ook de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid na de corona-aanpak⁴ zijn erin verwerkt.

Met de Agenda zijn rond drie pijlers meerjarige ambities vastgesteld, die een leidraad zijn voor de nadere uitwerking van activiteiten, door zowel ministeries als de veiligheidsregio's en de openbare lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. De ambities uit de Agenda zijn door de veiligheidsregio's verwerkt in een gezamenlijk meerjarig werkplan.

De nadruk is sinds het verschijnen van de Agenda, mede ingegeven door de ontwikkelingen in de wereld en de toegenomen aandacht voor militaire en hybride dreigingen, nog meer gaan liggen op versterking van paraatheid en van de weerbaarheid van de samenleving. Ook in de recent verschenen *Preparedness Union Strategy* van de Europese Commissie staan paraatheid en weerbaarheid centraal⁵.

Met deze brief beschrijft het kabinet de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de crisisbeheersing en komt het tegemoet aan de toezegging om jaarlijks op hoofdlijnen te rapporteren over de voortgang van de Agenda. Hierbij wordt achtereenvolgens stil gestaan bij de ontwikkelingen in de drie pijlers:

1. Versterking voorbereiding en paraatheid
2. Versterken van een weerbare samenleving

¹ Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029, 10 juni 2024.

² [Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

³ Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden, 3 april 2023, actielijn 12.

⁴ [Aanpak coronacrisis - Onderzoeksraad voor Veiligheid](#)

⁵ Preparedness Union Strategy, European Commission, 26 maart 2025. Zie ook Fiche: Mededeling Paraatheidsuniestrategie, Kamerstukken II 2025/26, 22112, nr. 4054, 9 mei 2025.

3. Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit

Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

De ontwikkelingen in relatie tot deze drie pijlers voor wat betreft Caribisch Nederland worden in een aparte paragraaf beschreven. Daar waar het om ontwikkelingen over weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen gaat, wordt naar dat traject verwezen⁶. Over dit traject wordt u later dit jaar separaat geïnformeerd. Voorliggende brief gaat tot slot ook in op het financiële kader en de stand van zaken van het wetgevingstraject voor wijziging van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en de Veiligheidswet BES (VwBES).

Versterking voorbereiding en paraatheid voor prioritaire landelijke risico's

De Russische agressie tegen Oekraïne en recente situaties van extreme droogte en overstromingen zijn voorbeelden van dreigingen waar ook Nederland zich rekenschap van moet geven. We willen goed voorbereid zijn en blijven op toekomstige risico's en dreigingen. Het kabinet identificeert daarom de dreigingen en risico's rond mogelijke rampen en crises in de Rijksbrede Risicoanalyse⁷. (RbRa) en de Trendanalyse Nationale Veiligheid. Een actualisatie van de RbRa is begin 2026 voorzien. Naast het actualiseren van het nationale risicobeeld, pleit het kabinet ook internationaal voor de ontwikkeling van een gedegen EU-risicoanalyse. Vanwege het feit dat crises steeds vaker grens- en sector-overstijgend zijn, is het van belang dat ook Europees de prioritaire risico's in kaart worden gebracht. Op deze manier dragen de lidstaten bij aan de versterking van de collectieve weerbaarheid.

Landelijke crisisplannen

Om een adequate aanpak van rampen en crises überhaupt mogelijk te maken bereiden ministeries, veiligheidsregio's en andere publieke en private crisispartners zich steeds intensiever samen voor. Deze voorbereiding maakt dat partijen elkaar weten te vinden, elkaars taken en rollen begrijpen en inzicht krijgen in de collectieve uitdagingen en de mogelijke wijze van gezamenlijk optreden daarbij. Belangrijk onderdeel hiervan is (het gezamenlijke proces van) de realisatie en actualisatie van landelijke crisisplannen (LCP's). Er worden LCP's opgesteld voor de belangrijkste dreigingsthema's uit de Rijksbrede Risicoanalyse, aangevuld met regionale inzichten vanuit de veiligheidsregio's en, daar waar aan de orde, met inzichten vanuit de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Een LCP geeft op hoofdlijnen overzicht en inzicht in de afspraken over de bestrijding en beheersing van specifieke rampen en crises. LCP's worden veelal voorzien van een verdiepende notitie over de risico- en crisiscommunicatie voor het specifieke crisistype.

Uw Kamer heeft op 13 mei jl. het LCP-Natuurbranden ontvangen⁸. Dit LCP sluit gezien het toenemende natuurbrandrisico aan bij de ambitie om de paraatheid op prioritaire risico's te versterken. Het LCP-Luchtvaartongevallen wordt geactualiseerd en dit najaar aan uw Kamer aangeboden. Het ministerie van VWS zal naar verwachting nog dit jaar het LCP-

⁶ Kamerstukken II 2024/25, 30821, nr. 249. (6 dec 2024)

⁷ Kamerstukken II 2022/23, 30821, nr. 165.

⁸ Kamerstukken II 2025/26, 30 821, nr. 277.

Infectieziekten dat momenteel ontwikkeld wordt met uw Kamer delen. Het ministerie van IenW zal mede naar aanleiding van de bevindingen uit de Nationale Nucleaire Oefening die in oktober 2024 is gehouden het LCP-Straling een update geven.

Gegeven de militaire dreigingen wordt nog dit jaar een eerste versie van het Landelijk Crisisplan Militaire dreiging (LCP-MD) afgerond. De realisatie van dit plan draagt bij aan de voorbereiding van veel partners op militaire en hybride dreigingen en breder. Parallel aan de realisatie van dit LCP-MD wordt gewerkt aan een Koninkrijkscrisisplan Militaire dreiging Caribische delen van het Koninkrijk.

Zoals in de weerbaarheidsbrief uiteengezet, zijn ook energie- en voedselvoorziening prioritaire aandachtsgebieden. Rond deze onderwerpen worden onder gezamenlijke regie van de ministeries van LVVN (voedselzekerheid) en KGG (gas en elektriciteit) en het ministerie van Justitie en Veiligheid landelijke crisisplannen gerealiseerd. Een volledig en actueel overzicht van landelijke crisisplannen is te vinden op de website van de NCTV⁹.

Naast de landelijke crisisplannen is de afgelopen periode onder aanvoering van het ministerie van Justitie en Veiligheid gewerkt aan een handreiking op het terrein van grootschalige evacuatie in het geval van bijvoorbeeld een natuurramp of een andere grote ramp of crisis. Het streven is deze nog dit jaar af te ronden.

Om zowel de inhoud als het proces van totstandkoming van de LCP's verder te optimaliseren wordt gewerkt aan een Handreiking Landelijke Crisisplannen. De handreiking wordt naar verwachting later dit jaar opgeleverd en zal afspraken bevatten over de onderwerpkeuze, inrichting en werkwijze van LCP's, inclusief het communicatieaspect en de doorvertaling van de plannen naar de praktijk. De impact van crises op burgers en bedrijven en hun betrokkenheid in de voorbereiding op crises wordt daarbij meegenomen, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, waaronder kinderen¹⁰.

Versterking (operationele) informatiedeling en coördinatie

Adequate informatie-uitwisseling is een onmisbare schakel in zowel de koude als de warme fase van crisisbeheersing. De versterking van informatie-uitwisseling inclusief de daarvoor benodigde netwerken heeft dan ook prioriteit. Informatiedeling, de operationele duiding van informatie en de coördinatie van bijstand zijn cruciale elementen in de operationele coördinatie van een crisis. Een mijlpaal op dit gebied is de instelling van KCR2 (Knooppunt Coördinatie Regio's-Rijk) per 1 januari 2026. KCR2 is het gezamenlijke 24/7 centrale koppelvlak voor bovenregionale en landelijke informatiestromen en crisiscoördinatie van en tussen het Rijk en veiligheidsregio's als ook met andere crisispartners, waaronder aanbieders van vitale processen. KCR2 zorgt voor de operationele verbinding tussen de veiligheidsregio's, crisispartners en de Rijksoverheid en is daarmee een essentieel onderdeel binnen de samenhangende crisisstructuur. De instelling van KCR2, dat zijn basis heeft in het bestaande Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC), heeft de afgelopen periode materieel nader vorm gekregen onder de werktitel LOCC-KCR2.

⁹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/landelijke-crisisplannen>

¹⁰ Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de Motie van het lid Van Nispen die de regering verzoekt te zorgen voor structurele aandacht voor de bescherming van kinderen in het nationale crisisbeleid. Kamerstukken II, 2024/25, 30 821, nr. 283.

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

Een gecoördineerde inzet van mensen en middelen van verschillende organisaties bij een crisis of calamiteit vraagt naast intensieve voorbereiding ook om een eenduidige werkwijze en heldere afspraken, zeker wanneer deze inzet op bovenregionaal, landelijk of zelfs internationaal niveau moet plaatsvinden. In dit licht is op initiatief van het Veiligheidsberaad een protocol opgesteld om de afstemming tussen de voorzitters veiligheidsregio bij een bovenregionale of landelijke ramp of crisis te bevorderen¹¹. Bij een crisis of ramp waarbij meerdere veiligheidsregio's zijn betrokken, kan een Interregionaal Beleidsteam (IRBT) samenkomen dat in elk geval uit de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's bestaat. Het doel van het IRBT is om bij een bovenregionale crisis of ramp te komen tot bestuurlijke afstemming tussen de betrokken veiligheidsregio's. Het protocol geeft helderheid over de werkwijze bij een crisis om te komen tot afspraken over eenduidigheid in aanpak en uitvoering. De aansluiting met het Rijk en de nationale crisisstructuur vindt plaats via het Nationaal Crisiscentrum (NCC). Ondersteunend daaraan wordt door veiligheidsregio's en LOCC-KCR2 een structuur opgezet ten behoeve van de operationele leiding van een crisis, onder meer door inrichting van een flexpool van zogeheten operationeel leiders en informatiemanagers.

Een belangrijke ontwikkeling is ook de instelling van een nieuw Joint Force Command (JFC) van Defensie en een Tactisch Coördinatiecentrum Politie (TCCP). Defensie sluit interdepartementaal via het JFC aan bij eventuele activering van de nationale crisisstructuur. In het kader van bovenregionale informatie- en crisisbeheersingscoördinatie bij planvorming of ter voorbereiding op verzoeken tot militaire bijstand en/of steunverlening, werkt Defensie (JFC) in een gelaagde systematiek ook nauw samen met LOCC-KCR2, de veiligheidsregio's en uitvoeringsorganisaties.

Daarnaast heeft de ontvangst en uitwisseling van (hoog-)gerubriceerde informatie¹² tussen crisispartners de afgelopen periode, zeker in het licht van toegenomen militair-hybride dreiging en wat het NAVO- en EU-regime op dit gebied vraagt, extra aandacht gekregen. Over de voortgang op het gebied van gerubriceerde informatie wordt u in het kader van het traject weerbaarheid tegen militaire en hybride dreiging nader geïnformeerd.

Een concreet voorbeeld van versterkte informatie-uitwisseling tussen de zogeheten algemene en functionele kolom van crisisbeheersing is de Droogtemonitor¹³. Deze monitor bevat actuele data en duiding tijdens watertekort en droogte. Ze wordt gevoed met bijdragen van de waterschappen, Rijkswaterstaat, het KNMI, de provincies, het ministerie van LNV en Vewin en maakt dat partijen over dezelfde en actuele informatie beschikken, ook in geval van nijpende droogtesituaties. De droogtemonitor wordt door de betrokken partners doorlopend verbeterd op basis van opgedane ervaring. Recente ontwikkelingen zijn o.a. een verbeterde grondwaterindex en interactieve kaarten om de droogtesituatie op regionaal niveau weer te geven.

Een ander voorbeeld van versterkte informatie-uitwisseling is het landelijk actiecentrum natuurbrandbestrijding dat recent, tijdens de langere periode van droogte, voor de eerste keer is geactiveerd door Brandweer NL in samenwerking met LOCC-KCR2.

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

¹¹ <https://www.veiligheidsberaad.nl/wp-content/uploads/2024/06/12b-Protocol-Interregionaal-Beleidsteam-IRBT.pdf>

¹² Resp. Staatsgeheim CONFIDENTIEEL, Staatsgeheim GEHEIM en Staatsgeheim ZEER GEHEIM.

¹³ [Droogtemonitor | Rijkswaterstaat](#)

Inzicht in capaciteiten (mensen en middelen) en verdeling van schaarste

Om als overheid beter voorbereid te zijn op een crisis of conflict en om de gevolgen daarvan beter te beheersen, worden in de verschillende domeinen en in samenwerking met vitale sectoren de (mogelijke) schaarste en de beschikbare capaciteiten in kaart gebracht. Daarbij kan gedacht worden aan inzicht in de schaarste van onder meer producten, grondstoffen en personeel. De coronapandemie en de geopolitieke situatie illustreren het belang om vooraf over de inzet van beschikbare capaciteiten en verdeling van schaarste na te denken. Hiertoe lopen diverse initiatieven. Zo hebben de veiligheidsregio's en het LOCC-KCR2 een Landelijk Project Team Multidreiging opgezet, een initiatief dat kan helpen om inzicht te krijgen in schaarste van civiele capaciteiten aan de hand van diverse situaties, waaronder de verschuiving van de aandacht van de derde hoofdtaak van Defensie (civiele bijstand) naar de eerste hoofdtaak (bescherming grondgebied). Daarnaast worden kennis en instrumenten ontwikkeld om in een crisis- en conflictscenario om te gaan met schaarste. Naast een effectieve verdeling bij schaarste, kan het aanhouden van strategische voorraden een instrument zijn om tekorten of schokken op te vangen. De aanbevelingen van het rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2022 over dit onderwerp worden hierbij betrokken¹⁴. In het kader van het traject weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen wordt u uitgebreider geïnformeerd over de verschillende initiatieven die, ook in Europees verband, op dit vlak worden genomen.

Aangemerkte processen binnen vitale sector openbare orde en veiligheid Voorbereiding op dreigingen nu en in de toekomst vraagt ook aandacht voor de weerbaarheid en continuïteit van crisisorganisaties zelf, juist wanneer de samenleving moet kunnen vertrouwen op hun aanwezigheid en inzet. Vanuit de eigen verantwoording hiervoor wordt door organisaties zoals politie en veiligheidsregio's gericht aandacht gegeven aan de continuïteit van hun processen. Binnen het kader van de versterkte Aanpak Vitaal¹⁵ is in beeld gebracht welke processen binnen de vitale sector openbare orde en veiligheid - onder de beleidsverantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid vallend - als vitaal proces gezien moeten worden. Naast het reeds bestaande vitale proces: 'inzet politie', gaat het om drie nieuwe vitale processen: 'inzet brandweer', 'crisiscoördinatie en besluitvorming' en 'communicatie en informatievoorziening in relatie tot de drie andere processen'. Het sinds 2015 als vitaal aangemerkte proces: 'Communicatie met en tussen hulpdiensten middels 112 en C2000' valt binnen het nieuwe vitale proces: 'communicatie en informatievoorziening'. De komende periode wordt met betrokkenheid van partijen uit het veld conform de cyclus-Vitaal de weerbaarheid van deze processen nader in beeld gebracht.

Dierenwelzijn en diergezondheid in relatie tot rampen en crises

Bij rampen en crises riskeren mensen hun leven om dieren te redden. In twee Kamermoties¹⁶ is verzocht om dieren en dierenhulporganisaties een plek in crisisdraaiboeken te geven en landelijke richtlijnen op te stellen met betrekking tot de hulp aan dieren bij regio-overstijgende rampen. In 2024 is daarom op verzoek van het ministerie van JenV en het ministerie van LNVN een traject van veiligheidsregio's en dierenhulporganisaties gestart om een landelijk toepasbare werkwijze te realiseren,

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

¹⁴ Algemene Rekenkamer: Focus op strategische voorraden, 29 september 2022.

¹⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 30 821, nr. 182.

¹⁶ Verwijzing naar moties toevoegen. Kamerstukken II, 2021/2022, 29 517, nr. 218.

waarbij ervaringen uit de praktijk worden benut. Dit traject is gericht op professionalisering van en handvaten voor de sector en betrokken partijen en organisaties. Voorts is er aandacht voor de overdracht van dierziekten op mensen en zijn er draaiboeken opgesteld en diverse (crisis)oefeningen gehouden met uitbraakscenario's van dierziekten¹⁷.

Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

Versneld versterken van een weerbare samenleving

Eén van de belangrijkste ambities van de Agenda is het nog meer betrekken van de samenleving bij de voorbereiding en de respons op uiteenlopende rampen en crises ('all-hazard'). De overheid kan niet alle schokken opvangen, daarom is een veerkrachtige en parate samenleving nodig. Deze ambitie en de bijbehorende beleidsinzet worden uitgewerkt in het traject weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen. Onderdeel hiervan is de opzet van een netwerk van noodsteunpunten door veiligheidsregio's en inliggende gemeenten. Vanuit de Rijksoverheid wordt de landelijke aanpak hiervan ondersteund. In het najaar van 2025 start een meerjarige publiekscampagne 'Denk vooruit' die als doel heeft dat Nederlanders de dreiging (er)kennen én de impact hiervan op Nederland. Men ziet de noodzaak van voorbereiding op langdurige uitval en stelt een noodpakket samen, maakt een noodplan en neemt deel aan het gesprek over de dreiging en de voorbereiding. De publiekscampagne, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen waaronder kinderen wordt in nauwe samenwerking met ministeries, regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties ontwikkeld en uitgevoerd. Een huis-aan-huis publicatie van de overheid is hier onderdeel van. Met het bovenstaande wordt tevens invulling gegeven aan de motie Van der Wal over noodsteunpunten en een huis-aan-huis publicatie¹⁸. Vanuit de Landelijke Agenda zijn daarnaast de volgende acties ondernomen.

Verbinding overheden en maatschappelijke partners

In nauwe samenwerking tussen veiligheidsregio's, NIPV, VNG en het ministerie van JenV is in 2025 een landelijk netwerkplatform gelanceerd gericht op het betrekken en verbinden van overheden en maatschappelijke partners rond weerbaarheid:

www.weerbaarnl.nl. Het fungeert als verbindend kennisplatform door veiligheidspartners te koppelen aan organisaties, bedrijven en maatschappelijke initiatieven van zowel binnen als buiten de traditionele veiligheidswereld, door goede voorbeelden en ervaringen te delen en door kennis op te halen en vast te leggen. (Onderdelen van) Ministeries kunnen in WeerbaarNL participeren om hun netwerk te vergroten en kennis te delen en op te halen.

Het platform hangt samen met het NIPV-programma Versterken maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Het is mede gericht op het zelf-organiserend vermogen van de samenleving: 'Op weg naar 18 miljoen hulpverleners'¹⁹. Om van elkaar te leren wisselen veiligheidsregio's onderling hun weerbaarheidsplannen uit. Het gaat hierbij

¹⁷ Er is onder meer een draaiboek opgesteld voor hoog pathogene vogelgriep (HPAI) bij melkkoeien. Ook is in november 2024 in enkele provincies de uitvoering beoefend van het draaiboek Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen. In april 2025 is een interactieve crisisoefening gehouden vanuit de departementale crisisstructuur van het ministerie van LNVN waarin crisisteams onder tijdsdruk oefenden met het nemen van besluiten over een uitbraakscenario.

¹⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 36 600 X, nr. 45.

¹⁹ Verkenning naar het versterken van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht in tijden van crises, NIPV, mei 2024.

nadrukkelijk niet om operationele afspraken, deze worden gemaakt met de direct betrokken ministeries en andere organisaties.

De VNG is, naast haar deelname aan WeerbaarNL.nl, op meerdere manieren actief op het terrein van maatschappelijke weerbaarheid. Zo kunnen gemeenten op een besloten forum hun vragen, ervaringen en informatie kwijt. Ook zijn er (online) inloopsessies voor bestuurders en maakt de VNG deel uit van de bestuurlijke tafel met de minister van JenV, waarbij ook het Veiligheidsberaad is aangesloten.

Betrokkenheid van burgers en vrijwilligers bij versterking weerbaarheid

Zowel de veiligheidsregio's gezamenlijk als individuele veiligheidsregio's hebben diverse initiatieven ontplooid om burgers te informeren over en handvatten te geven voor het omgaan met risico's en de reactie op rampen en crises. Het gaat hierbij om situaties van stroomuitval tot nog ernstiger rampen of conflicten in bijvoorbeeld militair opzicht. Zo bestaan er bijvoorbeeld al langer *Risk Factories*, waarmee regio's risicobewustzijn en zelfredzaamheid vooral onder jongeren stimuleren en worden er *serious games* ontwikkeld, er zijn regionale websites en apps met handelingsperspectieven en mogelijkheden voor burgerhulp gelanceerd en projecten gericht op een weerbare wijk gestart²⁰. De betrokkenheid en zelf- en samenredzaamheid van burgers krijgt zo een impuls. Vanuit LOCC-KCR2 is gezamenlijk met o.a. het Rode Kruis, Leger des Heils, het Veteranen Searchteam en de Reddingsbrigade gestart met een verkenning ten aanzien van gecoördineerde burgerhulpverlening.

Civiel-militaire samenwerking

De krijgsmacht vervult een belangrijke rol bij crisisbeheersing, niet alleen in het geval van militaire dreiging of conflicten. De krijgsmacht is aan zet binnen alle pijlers van de Agenda. Het versterken van de weerbaarheid van de samenleving is gebaat bij een verdere versterking van de samenwerking tussen civiele en militaire partijen. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijke inzet van burgers, vrijwilligers en reservisten in buitengewone omstandigheden en aan de inzet van het leger bij overstromingen en andere noodsituaties. Beter op elkaar afgestemde civiele en militaire capaciteiten dragen bij aan een effectievere crisisbeheersing en aan het mitigeren van de gevolgen van dreigingen. In het kader van het traject weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen wordt uitgebreid stil gestaan bij de rol van Defensie bij de versterking van de paraatheid en het weerbaar houden van de samenleving en de acties die hierop lopen. Ook het recente rapport van de Algemene Rekenkamer over de invulling van de derde hoofdtaak van de krijgsmacht, die betrekking heeft op de ondersteuning van civiele autoriteiten bij rampenbestrijding, crisisbeheersing, rechtshandhaving en humanitaire hulp, bevat hiervoor aanknopingspunten²¹. Daarbij wordt uitgewerkt wat de implicaties zijn indien de uitvoering van de derde hoofdtaak door Defensie op enigerlei wijze onder druk komt te staan.

Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit

²⁰ Op dit moment zijn er Risk Factories in de veiligheidsregio's Midden-West-Brabant, Limburg-Noord, en Twente. Op www.zeelandveilig.nl, www.rijnmondveilig.nl, www.eerstehulpbenjij.nl (Veiligheidsregio Groningen) en www.brabantalert.nl is informatie voor burgers over risico's en acute incidenten te vinden. Zie ook: Werken aan weerbaarheid en veerkracht, NIPV, december 2024.

²¹ De derde hoofdtaak van de krijgsmacht, Algemene Rekenkamer, maart 2025.

Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

De kwaliteit en professionaliteit van deelnemers aan en organisaties binnen het stelsel van crisisbeheersing moeten op orde zijn.

Samen leren en oefenen

Samen opleiden, trainen en oefenen (OTO) helpt om nog beter voorbereid te zijn op toekomstige crises. De afgelopen periode vonden diverse oefeningen plaats waaruit lessen zijn of worden getrokken die bij kunnen dragen aan hogere paraatheid op prioritaire landelijke risico's. Ook crises en incidenten die zich recent hebben voorgedaan fungeren als testcases voor het optreden van grootschaliger risico's. In 2024 werd Nederland onder meer getroffen door de wereldwijde CrowdStrike-storing en door een technische storing op het Netherlands Armed Forces Integrated Network (NAFIN). Uw Kamer is over deze verstoringen geïnformeerd.²² De lessen uit deze verstoringen - zoals zorgen voor een grondige herziening van continuïteitsplannen en een duidelijk opschalingskader dat ook voor partijen aangesloten op NAFIN navolgbaar is en zorgen voor proactieve en gestructureerde crisiscommunicatie - worden meegenomen naar de praktijk en dragen zo bij aan de digitale weerbaarheid²³.

De lessen uit (de evaluaties van) de nationale en internationale oefeningen die in 2024 en 2025 werden gehouden worden benut bij de activiteiten en planvorming in het kader van de Agenda. Het betreft onder meer de vierde editie van cybercrisisoefening ISIDOOR²⁴, de Nationale Nucleaire Oefening (NNO) die in oktober 2024 werd gehouden, de zogeheten PACE-oefening²⁵, een EU-crisis-managementoefening die in oktober 2024 is gehouden en de tweejaarlijkse NAVO Crisis Management Exercise (CMX) die in maart 2025 is gehouden²⁶. Bij deze laatste oefening zijn zowel de politiek-militaire besluitvormings- en crisisstructuren binnen de NAVO als de nationale civiel-militaire crisisstructuur getest. Ter voorbereiding op de NAVO-top 2025 in Den Haag hebben veel organisaties een intensief OTO-programma uitgevoerd.

Mede in het kader van het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving is, waar mogelijk en relevant, de betrokkenheid van burgers en het bedrijfsleven bij en deelname door hen aan toekomstige oefeningen een aandachtspunt. Binnen verschillende veiligheidsregio's is hier in de afgelopen jaren al ervaring mee opgedaan.

Om meer eenduidigheid in het opleidingsniveau te realiseren zijn vanuit de veiligheidsregio's, het NCC en het NIPV de eerste stappen gezet om te komen tot een landelijk curriculum crisisbeheersing. Om de kwaliteit van de crisisorganisatie verder te versterken wordt op initiatief van de veiligheidsregio's daarnaast een netwerkmanagementstrategie nader uitgewerkt.

In november 2024 organiseerde Rijkswaterstaat in samenwerking met de Veiligheidsregio Fryslân een grootschalige veldoefening op Schiermonnikoog. Samen met lokale vrijwilligersorganisaties werd de respons op een grote milieuramp (zoals de

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

²² Kamerstukken, 2023/24, 26 642, nr. 1214.

²³ Kamerstukken II, 2023/24, 26 643, nr. 1212 en Kamerstukken II, 2024/25, 36 592, nr. 14.

²⁴ Op 2 september 2024 is de evaluatie van de vierde editie van ISIDOOR (die in 2023 werd gehouden) verschenen; <https://www.nctv.nl/actueel/nieuws/2024/08/23/het-beoefenen-van-een-cybercrisis-maakt-ons-land-weerbaarder>

²⁵ Kamerstukken II, 2024/2025 30 821, nr. 249.

²⁶ [NATO - Pressrelease: NATO Crisis Management Exercise 2025 \(CMX25\), 10-Mar.-2025](#)

ramp met containerschip MSC Zoë in 2019) beoefend. Vanaf 2025 wordt deze manier van oefenen uitgebreid naar de Hollandse kust en de Zeeuwse Delta.

Caribisch Nederland

Conform het algemeen geldende beleid van *comply or explain* geldt de Landelijke Agenda Crisisbeheersing ook voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hoewel de wijze waarop de Agenda en met name de ambities en activiteiten volgend uit de Agenda doorwerking kunnen hebben richting Bonaire, Sint Eustatius en Saba nog verder moet worden ingevuld en uitgewerkt, kent een deel van de activiteiten een specifiek op de eilanden gerichte invulling.

Paraatheid op basis van gezamenlijke planvorming

Voor de zes eilanden in de Caribische delen van het Koninkrijk wordt een analyse van crisiscapaciteiten uitgevoerd.

Naar aanleiding van het onderzoek van Crisisplan "Naar een versterkte crisissamenwerking met de Caribische (ei)landen"²⁷, wordt ten aanzien van de (boven)eilandelijke samenwerking onder meer aanbevolen een Caribische variant van het European Union Civil Protection Mechanism in te richten: een Caribbean Civil Protection Mechanism (CCPM). Begin dit jaar is het CCPM gestart. Beoogd is dat het CCPM actief bijdraagt aan het verder verstevigen van de boveilandelijke samenwerking en optimalisatie van eventuele ondersteuning vanuit Europees Nederland.

Hoewel er op dit moment geen reden is om uit te gaan van een verhoogde dreiging ten aanzien van de Caribische delen van het Koninkrijk, is een hogere militaire dreiging in de toekomst niet uit te sluiten. Het Koninkrijk moet hierop adequaat voorbereid zijn. In navolging van de realisatie van een Landelijk Crisisplan Militaire Dreiging, is, zoals eerder gemeld, met de eilanden gestart met het opstellen van een Koninkrijks crisisplan Militaire Dreigingen.

Door USAR.NL is een specifieke capaciteit ontwikkeld in de vorm van Hurricane Relief Capacity. Deze is primair bedoeld ten behoeve van inzet op de zes Caribische eilanden van het Koninkrijk in geval van een (dreigende) orkaan.

Robuuste leiding en coördinatie

In 2024 is gestart met het creëren van een pool van functionarissen, bedoeld voor het versterken van de robuustheid van de (ei)landelijke crisisorganisaties in de Caribische delen van het Koninkrijk. Bij aanhoudende rampen en/of crises kunnen functionarissen vanuit het Caribisch gebied of Europees Nederland als achtervang worden ingezet om de continuïteit van de respectievelijke crisisorganisaties te waarborgen. Naast de inzet in de warme fase, die prioriteit heeft, kunnen functionarissen uit de pool ook worden ingezet voor ondersteuning in de zogenoemde koude fase. Dit verloopt via het CCPM. LOCC-KCR2 voert inmiddels zijn kerntaken op het gebied van informatiemanagement, coördinatie van bijstand en ondersteuning van civiele autoriteiten ook uit voor Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. Daarnaast faciliteert LOCC-KCR2 het CCPM.

Robuuste informatiedeling en verwerking

De aansluiting van zowel Saba als Sint-Eustatius op de Landelijke Voorziening

²⁷ Crisisplan, Leiden, 21 juni 2023 (<https://www.crisisplan.nl/2023/09/04/onderzoek-naar-boveilandelijke-samenwerking-met-caribisch-nederland/>)

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

Crisisbeheersing (Landelijk Crisis Management Systeem) is nagenoeg afgerond. Belangrijke stappen om ook Bonaire succesvol aan te sluiten, worden gezet.

Netwerkmanagement

Onlangs vond de vijfde “Week van de Crisisbeheersing” plaats. Deze bijeenkomsten, die door de ministeries van JenV en BZK gezamenlijk worden georganiseerd, bieden crisispartners de kans om rond een breed palet aan onderwerpen elkaar te spreken, informatie uit te wisselen en tot nadere afspraken te komen. Het thema van de vijfde Week van de Crisisbeheersing was zelf- en samenredzaamheid; er is onder meer gesproken over klimaatveiligheid, digitale verstoringen, er was een cyberoefening en een workshop over de logistieke uitdagingen waarmee de eilanden worden geconfronteerd. Tijdens de bijeenkomst in november 2024 is voor de eerste keer een parallel programma specifiek over crisiscommunicatie georganiseerd. Er is toen een netwerk van crisiscommunicatieprofessionals gevormd, waarin kennis en ervaringen worden gedeeld en waar wordt samengewerkt aan het voorbereiden op crises.

Stand van zaken wetgevingstraject aanpassing Wet veiligheidsregio's en Veiligheidswet BES

Zoals aan uw Kamer toegezegd²⁸ informeer ik u hierbij over de stand van zaken van het wetgevingstraject voor wijziging van de Wet veiligheidsregio's (Wvr). De afgelopen tijd is gewerkt aan het opstellen van een wetsvoorstel hiertoe. Hierbij zijn de verschillende (crisis)partners betrokken geweest in een preconsultatietraject en is hun input betrokken bij het formuleren van het wetsvoorstel. De wetsaanpassing versterkt de samenwerking tussen de rijksoverheid, de veiligheidsregio's en andere crisispartners, en tussen veiligheidsregio's onderling.

Conform de toepassing van het principe *comply or explain* worden bij de wijziging van de Wvr vergelijkbare wijzigingen in de Veiligheidswet BES meegenomen. Ook worden de taken en de bevoegdheden van de Rijksvertegenwoordiger op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba in de Veiligheidswet BES afgeschaft of herbelegd bij de Minister van Justitie en Veiligheid. Met dit wetsvoorstel worden dan ook twee wetten gewijzigd.

Beoogd is het wetsvoorstel op korte termijn in consultatie te brengen. Hieronder zijn de belangrijkste wijzigingen uit het wetsvoorstel uiteengezet. Hiermee wordt voldaan aan de toezegging om uw Kamer te informeren over het wetgevingstraject voordat de eerste tranche tot wijziging van de Wet veiligheidsregio's en de Veiligheidswet BES in consultatie gaat.

- Coördinerende rol en aanwijzingsbevoegdheid van de Minister van Justitie en Veiligheid

De Minister van Justitie en Veiligheid is zowel stelselverantwoordelijke voor de crisisbeheersing als coördinerend bewindspersoon binnen het stelsel van crisisbeheersing. In het wetsvoorstel wordt de coördinerende taak van de Minister van Justitie en Veiligheid opgenomen. Het wetsvoorstel borgt dat de Minister van Justitie en Veiligheid bij een (dreigende) ramp of crisis overleg kan voeren over het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat wordt getroffen ter bestrijding of beheersing van die ramp of crisis.

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

²⁸ Kamerstukken II 2024/25, 29 517, nr. 264 en TZ202302 nr. 042.

Daarnaast vindt een overheveling plaats van de aanwijzingsbevoegdheid van de commissaris van de Koning naar de Minister van Justitie en Veiligheid, zodat deze rechtstreeks aanwijzingen kan geven aan de voorzitter of het bestuur van een veiligheidsregio, indien nodig. Met deze wijzigingen worden rijksoverheid en regio's nauwer op elkaar aangesloten. Daarnaast beschikt de Minister van Justitie en Veiligheid over een aantal instrumenten die met dit wetsvoorstel worden geborgd, onder meer:

- o Het vaststellen van een landelijk beleidsplan crisisbeheersing (nu: de Landelijke Agenda Crisisbeheersing);
- o Het bevorderen van het opstellen en het mede vaststellen van landelijke crisisplannen;
- o Het zo nodig verzorgen van crisiscommunicatie gedurende rampen en crises van meer dan regionale betekenis;
- o Het voorzien in een regeling waarmee de inzet en paraatheid van de brandweer bij grote en bovenregionale incidenten wordt geborgd.

Tot slot vindt een overheveling plaats van de aanwijzingsbevoegdheden van de commissaris van de Koning naar de Minister van Justitie en Veiligheid, zodat deze rechtstreeks aanwijzingen kan geven aan de voorzitter van een veiligheidsregio of de gezaghebber over het inzake de rampenbestrijding of crisisbeheersing te voeren beleid, of aan het bestuur van een veiligheidsregio of een bestuursorgaan van een openbaar lichaam of een samenwerkingslichaam over diens taakuitvoering.

- Landelijk beleidsplan en landelijke crisisplannen

De gezamenlijke koers en richting voor de inspanningen van de rijksoverheid, de veiligheidsregio's en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden neergelegd in een meerjarig landelijk beleidsplan crisisbeheersing: nu de Landelijke Agenda Crisisbeheersing. Deze reeds bestaande praktijk wordt in het wetsvoorstel gecodificeerd. Dit landelijk beleidsplan geeft richting op onderwerpen en activiteiten die een gezamenlijke inzet vergen en draagt bij aan een gestructureerde en gezamenlijke voorbereiding hierop. Dit beleidsplan wordt betrokken bij de beleidsplannen van de veiligheidsregio's en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Voorliggende brief laat de voortgang op en ervaringen met dit nieuwe beleidsinstrument zien.

- Daarnaast wordt de rol van de Minister van Justitie en Veiligheid voor het bevorderen van het opstellen van landelijke crisisplannen wettelijk verankerd. Landelijke crisisplannen worden betrokken bij het regionale beleids- en crisisplan van de veiligheidsregio's en de plannen van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Andersom worden de regionale en eilandelijke plannen meegenomen bij het opstellen van het landelijke beleidsplan. Dit zorgt voor meer samenhang tussen de rijksoverheid, enerzijds, en de veiligheidsregio's en Caribisch Nederland, anderzijds.

- Bovenregionale afstemming

De rol van het Veiligheidsberaad bij het stimuleren en faciliteren van afstemming en eenduidigheid tussen veiligheidsregio's wordt geborgd in het wetsvoorstel.

Begrippenkader crisis en crisisbeheersing

De definitie van crisis wordt gemoderniseerd. In lijn met de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden, waarin niet meer wordt gesproken over 'vitale

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

belangen' maar over 'veiligheidsbelangen', wordt ook de definitie van crisis aangepast.

Er wordt een definitie geïntroduceerd voor nationale crisisbeheersing. De definitie brengt tot uitdrukking dat de hierboven genoemde instrumenten niet zijn beperkt tot bevoegdheden en maatregelen aangaande de openbare orde en veiligheid, maar zien op het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat wordt getroffen ter bestrijding of beheersing van een ramp of crisis.

- Nafase en herstel

Om structurele aandacht te borgen voor de voorbereiding en uitvoering van de nafase, zal dit thema een vast onderdeel worden van zowel landelijke als regionale en eilandelijke beleids- en crisisplannen. Op deze manier kan de overgang van de responsfase naar de nafase zoveel mogelijk gestructureerd verlopen. Ook wordt hiermee het cyclische proces van crisisbeheersing vastgelegd.

- Landelijk dekkingsplan brandweezorg

Het Landelijk dekkingsplan brandweezorg wordt in het wetsvoorstel verankerd. Dit landelijk plan brengt inzicht in en sturing op de voorbereiding op gebeurtenissen die om grootschalige en/of specialistische brandweerinzet vragen.

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085

Financieel kader

Om invulling te geven aan ambities en activiteiten uit de Agenda en de weerbaarheidsopgave zijn financiële middelen nodig. Voor crisisbeheersing zijn de reguliere gelden zoals opgenomen in de departementale begrotingen en de regionale en lokale budgetten beschikbaar. Daarnaast verwijs ik naar de besluitvorming in het kader van de Voorjaarsnota. Voor de maatschappelijke weerbaarheid, waaronder de noodsteunpunten heeft het kabinet vanaf 2027 structureel €70 miljoen beschikbaar gesteld. Vanuit dat bedrag wordt ook de intensivering van de publiekscampagne gedekt. In aanloop naar 2027 zal het kabinet alvast aanvullend €10 miljoen in 2025 en €20 miljoen in 2026 beschikbaar stellen. Het kabinet heeft, mede gegeven de motie van uw Kamer²⁹, bij het opstellen van de Voorjaarsnota geen mogelijkheid gevonden om de korting op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) te herzien. Het kabinet is zich bewust van de zorgen van het Veiligheidsberaad over de financiering van de weerbaarheidsopgave en van de korting op de BDuR zoals die vanaf volgend jaar effect zal hebben. Ik ben met de veiligheidsregio's en de gemeenten in gesprek om te bezien hoe de regionale en lokale weerbaarheidsopgave kan worden waargemaakt binnen passende financiële kaders.

Tot slot

Met de Landelijke Agenda Crisisbeheersing is in 2024 de koers uitgezet op het gebied van de crisisbeheersing voor de jaren 2024-2029, met een focus op de eerste drie jaar. Op basis van de ambities in de Agenda hebben ministeries, veiligheidsregio's en de openbare lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba het afgelopen jaar vorm en invulling gegeven aan hun plannen en activiteiten op het gebied van crisisbeheersing. Veel

²⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 29 517, nr. 265.

activiteiten zijn daarbij wegens internationale en maatschappelijke ontwikkelingen onder de noemer van de weerbaarheidsopgave in een stroomversnelling gekomen. De ambities worden periodiek geactualiseerd. Zo biedt de Agenda houvast zonder dat zij een blauwdruk is.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

D.M. van Weel

De Staatssecretaris Rechtsbescherming,

T.H.D. Struycken

**Directoraat Generaal Politie
en Veiligheidsregio's**

**Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en
Veiligheid**

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
6530085